

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδίνον.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 1/13 Φεβρουαρίου 1864.

Σήμερον ἔλαβον σπουδαίαν καὶ μακρὴν συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ Πρέσβευος τῆς Μεγάλης Βρετανίας Κ. Σκάρλετ· τῷ παρέστησα πόσον ἀδίκος καὶ τερατώδης ἐστὶν ἡ ἀξίωσις ἣν προσπαθεῖ ἡ Αὐστρία νὰ καθιερώσῃ ἐν τῷ 3 ἄρθρῳ τοῦ σχεδίου τῆς Συνθήκης, καὶ τῷ ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὴν ὑποσχεθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ καὶ τῶν Πληρεξουσίων τῶν ἐτέρων δύο Δυνάμεων κατὰ τοῦτο ὑποστήριξιν, ἐνῶ ὁ ἴδιος Λόρδος Ῥώσσελ κατεδίκασε τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν διὰ τῶν ἐκτιθεμένων ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς 25 Ἰανουαρίου λόγων, καὶ τῷ ἀνέπτυξα ὅλους τοὺς λόγους καὶ ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα σὰς ἐξεθέσαμεν ἐν ταῖς ὑπὸ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν σταλείσαις ὑμῖν ὁδηγίαις.

Ὁ Κ. Σκάρλετ ἐφάνη ἀγανακτῶν οὕτως εἰπεῖν διὰ τὴν ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀδίκου ὁλως καὶ παραλόγου ἀξιώσεως ἐπιμονὴν τῆς Αὐστρίας· ἐξέφρασε πλήρη ἐπιδοκιμασίαν τῶν λόγων οὓς ὑπέβαλον αὐτῷ, καὶ μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι καὶ ἔγραψεν ἤδη καὶ θέλει γράψῃ καὶ σήμερον τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ κατὰ τὴν ἐννοιαν αὐτοῦ. Ὁ Κ. Σκάρλετ οὐ μόνον ἐφάνη ἐπιδοκιμάσας τὸ μέτρον τῆς μακρᾶς προθεσμίας ἣν παρεχωρήσαμεν εἰς τὰς ἤδη ἰσχυρούσας συνθήκας τῆς Αὐστρίας μετὰ τῆς Ἰονικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ εὐχαριστήθῃ ἀκούσας παρ' ἐμοῦ ὅτι ἀφίνημεν εἰς τὸν Λόρδον Ῥώσσελ νὰ ὀρίσῃ οἰανδήποτε θέλει νομίσει ἀρκούταν καὶ εὐλογον προθεσμίαν, ἀρκεῖ μόνον ν' ἀφαιρεθῇ ἡ ἐπ' ἀόριστον ἰσχὺς τῶν συνθηκῶν, ἣτις ἐπιβάλλει εἰς τὴν Ἑλλάδα τερατώδεις ὑποχρεώσεις καὶ εἶναι ἀνέκοντος εἰς τὰ χρονικὰ τῶν διεθνῶν σχέσεων. Μ' ἐνίσχυσε δὲ εἰς τὸ νὰ ἐπιμεινόμεν εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, ἐκπράξων μοι τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἐπὶ τέλους ὁ Λόρδος Ῥώσσελ θέλει κατορθώσῃ τὴν παραδοχὴν τῆς.

Ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ σὰς γνωστοποιήσωμεν ὅλα ταῦτα ἵνα βυθμίσῃτε ἀναλόγως τὰς αὐτόθι ἐνεργείας ὑμῶν, καὶ εἶπατε εἰς τὸν Λόρδον Ῥώσσελ ὅτι ἀντὶ τῆς ἐνεστάσης συντάξεως τοῦ 3 ἄρθρου προτιμώμεν νὰ παραχωρήσωμεν οἰανδήποτε προθεσμίαν ὀρίσῃ πρὸς τοῦτο ἡ ἐξουχότης του.

Ἡμίλυσα μετὰ τοῦ Κ. Σκάρλετ καὶ περὶ τοῦ ἄρθρου 8ου, καὶ τῷ παρέστησα τὸ ἀδίκον τοῦ βάρους ὅπερ δι' αὐτοῦ μᾶς ἐπιβάλλεται, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἰσοβίως ἀπονομὴν τῶν μισθῶν τῶν ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ ὑπαλλήλων Ἀγγλῶν, ἀναπτύξας αὐτῷ τοὺς ἐν ταῖς ὁδηγίαις ὑμῶν ἐκτιθεμένους λόγους. Ὁ Κ. Σκάρλετ καὶ τοι μὴ δυνάμενος νὰ ὑποστηρίξῃ ἰσχυρῶς τὰς διατάξεις τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου, ἐξέφρασε ὅμως τὴν γνώμην ὅτι δὲν συμφέρει εἰς τὴν Ἑλλάδα ν' ἀμφισβητήσῃ τόσον σφοδρῶς τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ζητούμενα, καὶ νὰ δυσχερευθῇ κατὰ τοῦτο τὴν εὐεργετικὰ ταύτην δύναμιν, παρ' ἧς θυνάμεθα πολλὰ ἄλλα πλεονεκτήματα νὰ ἐλπίσωμεν. Εἶπον τῷ Κ. Σκάρλετ ὅτι ἔχοντες κατὰ τοῦτο βαρεῖαν εὐθύνην δὲν θυνάμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν τοὺς ἰσχυροὺς λόγους οἵτινες ἀποκρούουσι τοιαύτην διάταξιν· ἀλλ' οἱ περὶ πολλοὺ ποιούμενοι ἀληθῶς τὴν εὐνοίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἠδυνάμεθα νὰ δεχθώμεν μᾶλλον, ἀντὶ τῆς ἰσοβίου ἐξακολουθήσεως τῶν μισθῶν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ὑπαλλήλων Ἀγγλῶν, μῖαν πρὸς αὐτοὺς ἀποζημίωσιν ἐφ' ᾧπαρ' ἡ κατὰ προθεσμίαν. Ὁ Κ. Σκάρλετ δὲν ἀπέκρουσεν ἰσχυρῶς τὴν ἰδέαν ταύτην· καὶ τοι δὲ μὴ ὑποσχεθεῖς δὲι θέλει τὴν ὑποστηρίξῃ, εἰμὶ βέβαιος ὅτι θέλει γράψῃ περὶ τούτου πρὸς τὴν Κυβερνήσιν του.

Ἄν λοιπὸν ἀποβῇ ἀδύνατον νὰ παραιτήσῃ ἐντελῶς ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 8ου, κατὰ τὸ ἀφορῶν τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων μέρεος, προτεῖνατε τὴν ἀποζημίωσιν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτιθέμενα, καὶ προσπαθήσατε ὅσον τὸ δυνατόν νὰ γενῇ αὕτη παραδεκτὴ.

Ὁ Ὑπουργός,

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Ν. Βιτάλην, Γενικὸν Πρόξενον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐν Κερκύρᾳ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 1 Φεβρουαρίου 1864.

Προσκαλεῖσθε νὰ ζητήσῃτε παρὰ τῆς Ἰονικῆς Κυβερνήσεως καὶ μᾶς πέμψῃτε ὅ,τι τάχιον κατάλογον ἀκριβῆ τῶν προσώπων ὅσα δικαιῶνται ἐν Ἑπτανήσῳ νὰ λάβωσιν ἢ καὶ λιμενάνουσιν ἤδη σύνταξιν, ὡς καὶ τοῦ

τίτλους ἐφ' ὧν αἱ τοιαῦται συντάξεις στηρίζονται, ἤτοι τοὺς νόμους ἢ ἄλλας ἰσχύον νόμου ἐχούσας διατάξεις. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ προσέτι νὰ προσπαθήσῃτε νὰ λάβῃτε καὶ μᾶς διαβιβάσῃτε κατὰλογον τῶν Ἀγγλων ὅσοι τὴν σήμερον διατελοῦσιν εἰς δημοσίον ὑπηρεσίαν ἐν Ἑπτανήσῳ, νὰ σημειοῦται δὲ ὅσον οἶν τε ἀκριβῶς ἐν τῷ καταλόγῳ ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας ἐκάστου.

Τὰ ἀνωτέρω ἐγγράφα μᾶς ἀνογκαιοῦσι μεγάλως, διό καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε προσπαθήσαι νὰ λάβῃτε καὶ μᾶς διαβιβάσῃτε ταῦτα τὸ ταχύτερον.

Ὁ Ὑπουργός,

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

73.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 5 Ἰανουαρίου (6 Φεβρουαρίου) 1864.

Ἐλαβον σήμερον τὸ ἀπὸ 16/28 Ἰανουαρίου ὑμέτερον ἐγγράφον.

Αἱ ἐκθέσεις μου μεθ' ὧν τὸ εἰρημένον ἐγγράφον δισταυρώθη καθ' ὁδὸν ἀναφέρουσι τί ἐγένετο ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ ὑποδεικνυόμενα ζητήματα. Σήμερον ἔχετε διας τὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα εἰς αὐτὰ ἀπέληξε τὸ ζήτημα τῆς οὐδετερότητος.

Ὡς πρὸς τὸ ξένον ἐμπόριον καὶ τὴν ξένην ναυτιλίαν προτείνεται παράτασιν τῆς σημερινῆς καταστάσεως ἐπὶ τρεῖς ἢ ἑξ μῆνας ἢ καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος· ἀλλ' ἐκ τῶν ἐκθέσεών μου ἐμάθετε ἤδη ὅτι ὁ Λόρδος Ῥώσσελ ἐπρότεινε τῇ σιωπηρᾷ ἐμοῦ συναινέσει πενταετὴ παράτασιν, ἣν ἐπιμόνως ἀπέκρουσεν ἡ Αὐστρία.

Πρέπει λοιπὸν ἢ νὰ προστρέξωμεν εἰς ἕτερόν τινα συνδυασμὸν, ἢ νὰ προτείνωμεν μακροτέραν προθεσμίαν.

Χαίρετε ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τῆς ἔτυχον παρὰ τῷ Λόρδῳ Ῥώσσελ αἱ ὑμέτεραι παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀρθρῶν 5 καὶ 7 τοῦ πρώτου σχεδίου. Ὡς πρὸς τὸ ἀρθρον 5 γινώσκειτε ἐκ τῆς ἀπὸ 17/29 Ἰανουαρίου ἐκθέσεώς μου ὅτι δὲν ἀπηλείφθη συνεπεία ἐνστάσεως τοῦ Βαρώνος Βρουινῶφ, ἀλλ' ὁ Λόρδος Ῥώσσελ εἶναι εὐδιάθετος νὰ τὸ τροποποιήσῃ κατὰ τὸν ὑφ' ὑμῶν ὑποδεικνυόμενον τρόπον.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Λόρδος Ῥώσσελ φαίνεται ἐκτιμῶν τὰς ὑμέτερας παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ὑπαλλήλων ζητουμένας ἀποζημιώσεις, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀληθές ὅτι πάντοτε μοι εἶπε, ὅπως εἶχον τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσῃ ὑμῖν, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐγκαταλείπῃ καὶ ὅτι ὤφειλε νὰ ἐπιμείνῃ νὰ δοθῇ αὐτοῖς δικαιοσύνη.

Αἱ ἐνέργειαι μου ἵνα αἱ ἀποζημιώσεις αὗται ἐπιδαρύνωσι τὸ Ἀγγλικὸν ταμεῖον δὲν πιστεύω νὰ ἐπιτύχωσι.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

74.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 16 Φεβρουαρίου (ν) 1864.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ διαβιβάσω εἰς τὴν Υ. Ε. τὸ συνημμένον ὑπόμνημα, ὅπερ ἐξηγεῖ τοὺς ὅρους ὑφ' οὗς ἡ Μεγάλη Βρετανία δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς τῶν Ἰονίων Νήσων προστασίας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνώσεως αὐτῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

ἔχω ἐπίσης τὴν τιμὴν νὰ πέμψω ὑμῖν ἀντίτυπον τοῦ σχεδίου τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων Συνθήκης, ὡς καὶ τῆς Συνθήκης τῆς σινομολογητέας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῆς Μεγάλης

Βρετανίας, ἥτις μετὰ τῶν ὅδε συνημμένων πρωτοκόλλων ἀπαρτίζει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν περὶ προστατήσεως τῶν Ἰονίων Νήσων εἰς τὴν Ἑλλάδα διαπραγματεύσεων.

Ἐξαιρουμένου τοῦ ὑπὸ στοιχ. Γ'. συνημμένου πρωτοκόλλου, ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων τούτων διεδιδάθησαν ἀναμφιδόλως εἰς τὴν Γ. Ε. παρὰ τοῦ Κ. Τρικούπη, καὶ ἐλήφθησαν παρ' ὑμῶν εἰς σκέψιν.

Ἡ Γ. Ε. γινώσκει ὅρα ἐντελῶς τοὺς περιεχομένους ἐν αὐτῇ ὅρους ὡς καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ παραβῇ αὐτοὺς ἡ Κυβέρνησις τῆς Βασιλίσσης.

Τούτων οὕτως ἐχόντων πιστεύω, ὅτι ἡ Γ. Ε. θὰ δυνήθῃ νὰ μὲ πληροφορήσῃ ἐπιτήμως καὶ ἄνευ ἀναβολῆς ὅτι αἱ ἀναγκαῖαι ὁδηγίαι ἐδόθησαν εἰς τὸν Κ. Τρικούπη, ὅπως δεχθῇ τὰς προτεινομένας συμφωνίας, ὑπογράφων ἀμφοτέρως τὰς Συνθήκας.

Εἰμὶ κ' ὧ.

Π. Κ. ΣΚΑΡΛΕΤ.

75.

(Μετάφρασις.)

(Συνημμένον ἀριθ. 74).

ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς κατὰ πρῶτον συνελθὼν ἡ ἰδέα τῆς παραχωρήσεως τῶν Ἰονίων νήσων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐβω-
ρτήθη πάντοτε ὡς ἐξέρισον, ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία δὲν ἠδύνατο ν' ἀππλλαγῇ τῆς προστασίας, ἣν ἀνέλαβε
συνεπείᾳ πανδήμων διεθνῶν συμφωνιῶν, εἰμὴ διὰ Συνθήκης μετὰ τῶν ἄλλων Δυνάμεων, ὑρ' ὧν ἡ προστασία
ἀνστήθη αὐτῇ, ὅτι δὲ αἱ Δυνάμεις αὗται, αἵτινες δι' εἰδικούς λόγους ἀνέθηκαν τὴν προστασίαν εἰς τὴν Με-
γάλην Βρετανίαν, εἶχον δικαίωμα ν' ἀξιώσωσιν ὅπως μὴ παροραθῶν ἐν τῇ νέᾳ συμβάσει τὰ εἰδικὰ συμφέ-
ροντα, εἰς ὧν τὴν ἀσφάλειαν ἀπέβλεπεν ἡ Συνθήκη τοῦ 1815.

Ἡ Δύναμις ἥτις ἦν πιθανώτατον νὰ προσβληθῇ ἐκ τῆς ἐν τῷ Ἀδριατικῷ μεταβολῆς τῆς κυριότητος ἦν ἡ
Αὐστρία· καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς ἢ τε Ῥωσία καὶ ἡ Πρωσία ἀπὸ κοινού ἐπεζητήσαν ἀμφοτέρωθεν σύμβα-
σιν, ἀσφαλίζουσαν αὐτὴν ἀπὸ τῶν κινδύνων, οὓς ἐφοβεῖτο ἐκ τῆς τῶν νήσων τούτων εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβι-
βάσεως.

Ἡ Αὐστρία διὰ πολλοὺς λόγους ἦν ἐναντία εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως· ἐφοβεῖτο μὴ
προέλθῃ κίνδυνος δι' αὐτὴν πολιτικῶς ἐκ τῆς εἰς ἑτερόν τι Κράτος παραχωρήσεως φρουρίου ὀχυροῦ ὡς ἡ Κέρ-
κυρα, κεμένου ἐν αὐτῷ τῷ οὐδῷ τῶν θαλασσιῶν αὐτῆς μεθωρίων, καὶ δυνάμενον ἐν τῇ ἐνεστώσει αὐτοῦ
καταστάσει, ν' ἀποβῇ ἡ θάλασσα στρατιωτικῶν ἐπιχειρημάτων κατ' αὐτῆς ταύτης, ἢ κατὰ τῶν γειτονικῶν τῆς
Τουρκίας ἐπαρχιῶν, ὧν μεγάλως συνέφερεν αὐτῇ ν' ἀσφαλίσῃ τῆς ἡσυχίας. Ἐφοβεῖτο νὰ ἴδῃ τὰς νήσους ταύ-
τας παραχωρουμένας εἰς Κράτος λίαν ἀσθενὲς ὥστε νὰ δυνήθῃ νὰ φυλάξῃ αὐτά· ἐναντίον ἰσχυρῶς τινος Δυ-
νάμεως ἐν περιπτώσει Εὐρωπαϊκοῦ τινος πολέμου. Ἐφοβεῖτο πρὸς τούτοις μὴ πάθωσι τὰ ἐμπορικὰ αὐτῆς
συμφέροντα διὰ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα προστατήσεως τῶν Ἰονίων νήσων ἐν αἷς ἡ ναυτιλία αὐτῆς ἀπῆλθεν εἰδι-
κῶν προνομίων, καὶ ὧν ἡ ὑπαρξίς ὡς χώρος ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτήτου καθίσταται δυνατὸν εἰς τὰ Αὐστρια-
κὰ πλοῖα νὰ μετέρχωνται τὸ ἐμπόριον ἐν τοῖς λιμέσι τῶν δύο ἐπικρατειῶν ὡς μεταξὺ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν
ἐν γένει, ἐνθ' μετὰ τὴν συσσωμάτωσιν τῶν νήσων μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, τὸ τοιοῦτον ἐμπόριον ἠδύ-
νατο νὰ ὑποβληθῇ εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοὺς συνήθως ἐπιβαλλομένους εἰς τὴν ἀνατολίαν.

Οὔτοι ἦσαν οἱ κυριώτεροι λόγοι οἵτινες ἔσχον, ὡς φαίνεται, ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς πολιτείας τῆς Αὐστρίας κατὰ
τὰς προηγηθείσας τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου διαπραγματεύσεις, καὶ οἵτινες ἐδόθησαν αὐτὴν εἰς τὸ νὰ
κερδίσῃ τὴν σύμπραξιν τῶν δύο Δυνάμεων πρὸς ἐπίτευξιν τῆς συμβάσεως ἣν ἐπεθύμει καὶ ἣν ἀπήτησεν ὡς
ὅρον τῆς εἰς τὴν Συνθήκην συμμετοχῆς αὐτῆς.

Ἐπομένως ἡ Συνθήκη αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συνκροθῇ ἄλλως εἰμὴ ὑπὸ τοῖς ἐν αὐτῇ καταχωρισθέντας
ὅροις, ἥτοι ἅ τὴν κατεδίδασιν τῶν ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις φρουρίων, ὅ· τὴν καθιέρωσιν τῆς τῶν νήσων τού-
των οὐδετερότητος ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων Δυνάμεων ἀναλαμβάνουσῶν νὰ τηρήσωσι μὲν πρὸς ἀλλήλας τὴν
τοιαύτην οὐδετερότητα, ν' ἀσφαλίσωσι δὲ αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιδοῦντος περιορισμῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς πρὸς τὰς
ναυτικὰς καὶ στρατιωτικὰς δυνάμεις, αἷς θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρῇ ἐν αὐταῖς, ἀποῦ συσσωματωθῶσι μετὰ τοῦ
Βασιλείου, καὶ γ' τὴν διηγεκὴ διάρκειαν τῶν εἰδικῶν ἐμπορικῶν προνομίων, ὧν ἀπολαύει τὸ Αὐστριακὸν ἐμ-
πόριον ἐν ταῖς νήσοις.

Ἡ Βρετανικὴ Κυβέρνησις ὥφειλε νὰ ἐκλεῖξῃ δυοῖν θάτερον· ἢ νὰ παραδεχθῇ τοὺς ὅρους τούτους, ἢ νὰ παραι-

τηθῇ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἐγκαταλίπη τὴν ἐπὶ τῶν Ἰονίων νήσων προστασίαν, ὅπως αὐταὶ συσσωματωθῶσιν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Ἀλλ' ὅσοι καὶ ἂν ἐραίνοντο οἱ ὅροι ἐπαχθεῖς, τὸ καθ' ἑμᾶς οὐδεμίαν εἶχαμεν ἀμφιβολίαν, ὅτι περικτικῶς οὐδὲν μέγα θάρος, οὐδὲ ἐνόχλησιν θὰ παρείχον οὗτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐδὲν βεβαίως τοιοῦτον θάρος μὴ ἀντιστηκόμενον πληρίστατα ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὠρελήματος τοῦ προκύφοντος διὰ τὸ Βασίλειον ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς χώρας, καὶ ἐκ τῶν πόρων οἵτινες θὰ παρήγοντο ἐκ τῆς εἰς αὐτὸ προσαρτήσεως τῶν Ἰονίων νήσων.

Οὐδὲν ἦτον ἡ Βρετανικὴ Κυβέρνησις ζωηρῶς ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ μετριασμοῦ τῶν ἐπιβεβλημένων διὰ τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου ὄρων εἰς τὴν παρχωρήσιν τῆς Ἑπτανήσου, προσεπάθει σὺν αὐτῇ διαπραγματεῖς τῆς συνθήκης ταύτης νὰ πείσῃ τὴν Αὐστριακὴν Κυβέρνησιν ὅπως συγκατατεθῇ εἰς τινὰς τροποποιήσεις τῶν ὄρων οὓς ἔθετο, καὶ οἵτινες ἐθεωρήθησαν ὡς οἱ ἐπιβλαβέστεροι διὰ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀνωφελὲς ἦν ἡ ἀπόπειρα τοῦ νὰ πείσῃ τις τὴν Αὐστριακὴν Κυβέρνησιν νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ὀχυρωμάτων τῆς Κερκύρας.

Ἡ κατεδάφισις τῶν ὀχυρωμάτων τούτων, ὡς ἐπιμόνως ἀπητήθη ἀπ' ἀρχῆς τῶν διαπραγματεύσεων, καὶ ὡς ὠρίσθη διὰ τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου, ἐτίθη παρὰ τῆς Αὐστρίας ὡς ὅρος ἀπαραίτητος τῆς συγκαταθέσεως αὐτῆς εἰς οἰανδήποτε τροποποίησιν τῶν ἄλλων ἐνηρῶν τῆς Συνθήκης· ὡς πρὸς τοῦτο δὲ ἡ Αὐστρία ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Ῥωσίας.

Ἀλλὰ τοῦ ὕλικου τούτου ἀντικειμένου κατὰ τὴν ἐποφὴν αὐτῆς ἀσφαλισθέντος, ἡ Αὐστρία ἦν ὀλιγώτερον ἐναντία εἰς τὸ νὰ παραδεχθῇ τροποποίησιν εἰς τινὰς ὡς πρὸς τὰ δύο ἄλλα ἀντικείμενα, ἐρ' ὧν ἐπέμεινεν ἐν ταῖς διαπραγματεύσεσι ταῖς προηγηθείαις τῆς Συνθήκης τοῦ Νοεμβρίου.

Ἐπομένως μετὰ πολλὴν διαπραγματεύσιν ἡ Αὐστρία ἐπέστη ν' ἀρκεσθῇ εἰς δικάζιν τινα, δι' ἣς ἀντ' ἐκείνης καθ' ἣν πᾶσαι αἱ Ἰνιοὶ νῆσοι περιελαμβάνοντο ἐν τῇ ζώνῃ τῆς οὐδατερότητος, οἱ νῆσοι Κέρκυρα καὶ Παξοὶ μετὰ τῶν διαφόρων αὐτῶν παρατηρημάτων διακηρύττονται οὐδέτεροι· παρήτησε δ' ἐντελῶς τὸν ἐν τῇ Συνθήκῃ τοῦ Νοεμβρίου περιεχόμενον περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῆς θαλασσίας καὶ τῆς κατὰ ξηρὰν στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἣν θὰ ἦν ἐξὸν τῇ Ἑλλάδι εἰς τὸ μέλλον νὰ διατηρῇ ἐν ταῖς νήσοις.

Ἐὰν ἀναλογισθῇ τις τὴν γεωγραφικὴν τῆς Αὐστρίας θέσιν ὡς πρὸς τὰς Ἰονίους νήσους, καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐν τῷ Ἀδριατικῷ συμπερόντων αὐτῆς πιέζεσθαι, ὅτι αὐταὶ εἰσι μεγάλαὶ παραχωρήσεις ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ὑπὲρ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὅτι εἶναι ὅλως μάταιον νὰ ἐλπίζῃ τις, ὅτι ἡ Αὐστρία θὰ πεισθῇ νὰ συγκατατεθῇ εἰς μείζονας παραχωρήσεις.

Ἡ Αὐστρία συγκατατίθητο πρὸς τοῦτοις εἰς τὴν τροποποίησιν τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης τῆς 14 Νοεμβρίου, ὅπως τεθῇ ἐκποδὼν πᾶσα ἐνστάσις δι' αἰτίαν νὰ προκύψῃ ἐξ αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν περιορισμὸν τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐνεργείας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, μετὰ τὴν λήξιν τῶν συμβάσεων, καθ' ἃς τὸ μετὰ τῶν Ἰονίων νήσων Αὐστριακὸν ἐμπόριον ἀπολαύει ἐιδικῶν προνομίων.

Δυνατὴν νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία ἡδύνατο νὰ περὶδῃ τὰς ἀπειτήσεις τῆς Αὐστρίας, καὶ νὰ μὴ θεωρήσῃ ὡς ἀνεγκλίαν τὴν εἰς τὴν Συνθήκην συμμετοχὴν αὐτῆς.

Ἀλλ' εἶναι περιττὸν νὰ καὶ ἀδειχθῇ ὁ κίνδυνος τῆς Ἑλλάδος ἐὰν ἡ Αὐστρία διεμαρτύρετο κατὰ τῆς παραχωρήσεως τῶν νήσων καὶ διεκήρυτιεν, ὅτι δὲν ἐθεώρει ἑαυτὴν ὑπόχρεωσαν διὰ τινος συμβάσεως οὐδὲ ἀνεγνώριζε τὴν κυριότητα τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν νήσων.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πεισθίσεται, ὡς ἐλπίζεται, ὅτι ἡ Βρετανικὴ Κυβέρνησις ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο, ὡς εἶχον τὰ πράγματα, ὅπως πληρώσῃ τὰς ἐπιθυμίας τῆς Ἑλλάδος περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ ὅπως καταστήσῃ ὅσον οἷόν τε ὠφέλιμον τὴν μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐνώσιν τῶν νήσων· ὅτι δὲ εἶναι ὅλως μάταιον νὰ προσδοκᾷ ὅτι δύναται ἤδη νὰ προταθῶσι νῆαι τινες τροποποιήσεις τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης τοῦ Νοεμβρίου εἰς ἃς θὰ ᾖναι δυνατόν νὰ συγκατατεθῇ ἡ Αὐστρία.

Ἐπειδὴ ἡ Μεγάλη Βρετανία δὲν ἡδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ μόνη ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀλλ' ἡ ἀνεγκλίως δεδεμένη διὰ προϋπάρχουσας συμβάσεων μετ' ἄλλων δυνάμεων, ἡ μὴν αἰέσεις ἡτις ὑπελείπετο αὐτῇ ἦν νὰ παραδεχθῇ τοὺς ὅρους, εἰς οὓς αἱ ἄλλαι δυνάμεις ἡδύναντο νὰ συγκατατεθῶσιν, ἢ νὰ πειραιήσῃ ἐντελῶς τὸ σχέδιον τῆς ἐνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Βρετανικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἐδείκνυν ἀληθῆ ζῆλον διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἢ σεβασμὸν πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ Ἰονίου Κράτους, ὡς ἐξεφράσθησαν ὑπὸ τῆς Ἰονίου Βουλῆς, ἐὰν παρήται τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς τοῦ νὰ ἴδῃ τὸ Ἰόνιον Κράτος συσσωματούμενον μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ δὲν ἡδύνατο νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐὰν δὲν ἐνέδιδεν ὡς πρὸς τινὰ εἰς τὰς ἐπιθυμίας καὶ τοὺς φόβους τῶν

ἄλλων Δυνάμεων. ὧν ἡ συγκατάθεσις ἦν ἀναπόφευκτος πρὸς τοῦτο. Εὐελπιστεῖ δὲ ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ, οἰανδήποτε καὶ ἂν ᾖ, θλίψιν ἐπὶ τοῖς ὅροις οὐς συνεπάγεται ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔνωσις τῶν ἰονίων νήσων, πεισθήσεται μετ' ἀπαθῆ σκέψιν, ὅτι τὸ ὄραλος ὅπερ ἡ Ἑλλὰς καρπώθησεται ἐκ τῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλεῖον προσθήκης ἐξιολόγου καὶ σημαντικῆς χώρας, καὶ ἐκ τῶν πόρων οἷτινες παραχθῆσονται ἀπ' αὐτῆς, ἀντισταθμήσει πληρέστατα πᾶσαν φαινομένην τραχύτητα ἐν τοῖς ὅροις περὶ ὧν ἄρτι ὁ λόγος.

76.

(Μετάφρασις).

(Συνημμένον ἀριθ. 74)

Στοιχ. Γ'.

Πεφυλαγμένον πρωτόκολλον τοῦ ἐν τῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείῳ τῆς Ἀγγλίας συγκροτηθέντος Συμβουλίου τὴν 25 Ἰανουαρίου 1864 ν.

Παρόντες·

Οἱ Πληρεξούσιοι τῆς Αὐστρίας,

τῆς Γαλλίας,

τῆς Μεγάλης Βρετανίας,

τῆς Πρωσίας, καὶ

τῆς Ῥωσσίας.

Ὑπογράφων τὸ σημερινὸν Πρωτόκολλον (ὑπὸ Στοιχ. Α') ὁ πληρεξούσιος τῆς Αὐστρίας ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ συναίνεσις τῆς Αὐλῆς του ἐξήρτητο ἐκ τῆς δοθησομένης ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τελείας συγκαταθέσεως εἰς τὸ ἐπεξηγητικὸν πρωτόκολλον (ὑπὸ Στοιχ. Β') καὶ εἰς τὰς αἰτήσεις τῆς Αὐστριακῆς Αὐλῆς ἐπενεχθείσας τροποποιήσεις ἐν τοῖς ἀρθροῖς 3 καὶ 7 τοῦ σχεδίου τῆς μεταξὺ τῶν ἐγγυητριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος διαπραχθεσομένης Συνθήκης.

ΑΠΠΟΝΥΪ.

ΛΑΤΟΥΡ Δ' ΩΒΕΡΝ.

ΡΩΣΣΕΛ.

ΒΕΡΝΣΤΟΡΦ.

ΒΡΟΥΝΩΦ.

77.

(Μετάφρασις).

Πρὸς τὸν ἐντιμον Π. Κάμπελλ Σκάρλετ, Πρεσβευτὴν τῆς Αὐτῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος ἐν Ἑλλάδι.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 7/19 Φεβρουαρίου 1864.

Δαμδάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναγγείλω ὑμῖν ὅτι ἐλάβον τὴν ἀπὸ 4/16 τρέχοντος ὑμετέραν διακοίνωσιν μετὰ τῶν συνημμένων αὐτῇ καὶ ἐπιφυλάττομαι ν' ἀπαντήσω ὅσον οὕτω εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀνακοίνωσιν.

Δέξασθε κλπ.

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδίνον.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 7/19 Φεβρουαρίου 1864.

Ἐλάδομεν διὰ τοῦ τῆς τρεχούσης ἐβδομάδος Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου τὰς ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 68—70 ἀντιφράς ὑμῶν.

Συγχρόνως σχεδὸν ὁ ἐν Ἀθήναις Κύριος Πρέσβυς τῆς Μεγάλης Βρετανίας μᾶς ἀπηύθυνε διὰ διακοινώσεως ἐγγράφου τὰ σχέδια τῶν συνθηκῶν καὶ τρία πρωτοκόλλα συναδεύων ταῦτα δι' ὑπομνήματος δι' οὗ παρίσταται ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν ἠδύνατο νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπ' αὐτῆς ὑποσχεθεῖσαν ἔνωσιν τῆς Ἑπτανήσου ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν λοιπῶν τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων, ὅτι αἱ τρεῖς ἐξ αὐτῶν, ἦτοι ἡ Αὐστρία, ἡ Πρωσσία καὶ ἡ Ῥωσσία δὲν συγκατετίθεντο εἰς τοῦτο ἀνευ τῶν ὄρων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ Συνθήκῃ τῆς 2/14 Νοεμβρίου, καὶ ὅτι, διὰ τῶν προσπαθειῶν αὐτῆς ἵνα ικανοποιησῇ, ὅσον ἐνεστί, τὰς πειραστάσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κατωρθώθη ἡ τροποποίησις τινῶν ἐκ τῶν ὄρων τούτων, καθόσον ἀφορᾷ ἰδίως τὴν οὐδετερότητα, ἀλλ' ὅτι οἱ λοιποὶ εἰσὶν ἀναπόφευκτοὶ καθότι ἄλλως ἡ ἔνωσις ἦν ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ· πρέπει δὲ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ παραδεχθῇ ἀνυπερθέτως τὸ προταθὲν σχέδιον, καθότι ἀνέφικτος καθίσταται πᾶσα ἄλλη τροποποίησις τούτου, καὶ ἐπομένως πᾶσα τῆς Ἑπτανήσου ἔνωσις μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ ὑπομνήματι γίνεται ἰδίως λόγος περὶ τῶν προνομίων τοῦ Λόυδ, καὶ παρίσταται ἡ πρὸς τοῦτο ἐπιμονὴ τῆς Αὐστρίας ὡς ἀκράδαντος. Τὸ ὑπόμνημα δὲ συνοδεύεται καὶ μὲ ἐν ἀντίτυπον πρωτοκόλλου ὑπὸ στοιχ. Γ'. ὅπερ ὑμεῖς δὲ μᾶς ἐπέμψετε, καὶ ἐν ᾧ ῥητῶς καταχωρίζεται ὅτι, καθ' ἃ ἐδήλωσεν ὁ Πληρεξούσιος τῆς Αὐστρίας, ἡ εἰς τὴν ἔνωσιν συγκατάθεσις τῆς Κυβερνήσεώς του γίνεται ἐπὶ τῷ ἀμετατρέπτῳ ὄρῳ τοῦ νὰ γενῇ δικτὸν ἀνευ τροποποιήσεως· τινὲς ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὸ συμπέρασμα τοῦ ὑπὸ στοιχ. Β. πρωτοκόλλου καὶ αἱ τῇ αἰτήσῃ τῆς Αὐστρίας ἐπενεχθεῖσαι εἰς τὰ ἄρθρα 3 καὶ 7 τοῦ σχεδίου τῆς Συνθήκης τροποποιήσεις.

Τὰ ἐν τε τῇ ἀνωτέρῳ διακοινώσει καὶ τῷ ὑπομνήματι ἐκτιθέμενα δεικνύουσιν ὅτι τὸ κοινοποιηθὲν ἡμῖν σχέδιον συνθήκης ἐστὶν ὀριστικὸν καὶ ἀμετάτρεπτον.

Μ' ὅλα ταῦτα ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἡ ὀριστικὴ αὕτη πρόσκλησις τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν καὶ υπογράψωμεν τὸ εἰρημένον σχέδιον, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀποδειλιάσῃ καὶ ἀποτρέψῃ τοῦ νὰ καταβάλωμεν πᾶσαν προσέτι ἐνικτὴν προσπάθειαν ὅπως ἐπενεχθῶσιν ἐτι τινες τροποποιήσεις, καθ' ἃς σὰς ἐδώκαμεν διὰ τοῦ τελευταίου ἀτμοπλοίου ὁδηγίας, ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῶν προνομίων τοῦ Λόυδ καὶ τῶν συντάξεων τῶν Ἀγγλῶν ὑπαλλήλων.

Ὁφείλετε ἐπομένως νὰ ἐργήσαστε μετὰ πάσης ἐπιμελείας τὰ ἐν ταῖς τελευταῖαις ἡμῶν ὁδηγίαις ἐκτιθέμενα, καὶ νὰ συμμορφωθῆτε ἀκριδῶς πρὸς αὐτά, μόνον δὲ, ἐπαναλαμβάνομεν, ἀφοῦ ἐξαντλήσῃτε ἐπὶ ματαίῳ διας ὑμῶν τὰς προσπάθειας καὶ ἐνεργείας καὶ ὅλα τὰ μέσα ὧν ἠθέλετε κάμει πρὸς τοῦτο χρῆσιν, ὀφείλετε ἐν παντελεῇ ἀπελπισίᾳ, νὰ υπογράψῃτε τὴν συνθήκην καθ' ἃ ἐντείλαμεν ὑμῖν.

Ἡ ἀξίωσις τῆς Αὐστρίας ὡς πρὸς τὰ προνόμια τοῦ Λόυδ μᾶς φαίνεται ὑπέρογκος ἢ μᾶλλον τερατώδης. Εἶναι πικρὸν δι' ἡμᾶς τὸ νὰ ὑποχρεωθῶμεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν εἰς τὴν Δύναμιν αὐτὴν αἰωνίως προνόμια ἅτινα εἰσὶ καθιερωμένα διὰ συνθήκης μικροτάτης διάρκειας, καθότι ἡ μεταξὺ τῆς ἰονικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Αὐστρίας Συνθήκη ἧς μᾶς διεβιβάσατε πρὸ μικροῦ ἀντίτυπα ὀρίζει διάρκειαν ἰσχύος πέντε μόνον ἐτῶν.

Τοιοῦτος ὅρος ὡς σὰς παρεστήσαμεν ἤδη ἐστὶν ὅλως πρωτοφανὴς καὶ παρὰ τοῦτος εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις· προτιμῶμεν μᾶλλον πολυετὴ τῆς Αὐστροῦνικῆς Συνθήκης διάρκειαν, ὅσον μακρὰ καὶ ἂν προσδιορισθῇ αὕτη, καὶ εἰς τοῦτο πρέπει νὰ τείνωσιν ἅπασαι ὑμῶν αἱ προσπάθειαι. Δὲν ἀπελπιζόμεθα ἐντελῶς ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων προσπαθειῶν καθ' ὅσον καὶ ὁ Πρέσβυς τῆς Γαλλίας Κ. Βουρὲ μᾶς ὑποσχέθη νὰ προτρέψῃ τὴν Κυβέρνησιν του ἵνα μᾶς ὑποστηρίξῃ, καὶ αὐτὸς ὁ Κ. Σκάρλετ μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ γράψῃ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν πρὸς τὸν Λόρδον Ῥώσσελ, καθὰ ἤδη σὰς ἐγράψαμεν.

Ἡ αὕτη προσπάθεια πρέπει νὰ καταβληθῇ καὶ ὡς πρὸς τὰς Ἀγγλικὰς ἀποζημιώσεις. Τὸ βάρος ὅπερ τὸ σχέδιον τῆς Ἀγγλοελληνικῆς συνθήκης μᾶς ἐπιβάλλει ἐστὶ μέγα καὶ δυσανάλογον, μὴ δικαιολογούμενον δὲ παντάπασιν ὑπὸ τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης.

Ἄν δὲν δυνηθῇτε ν' ἀποφύγητε ἐντελῶς τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν, προσπαθήσατε τοῦλάχιστον νὰ περιορί-

σθῇ ἡ ἀπαίτησις εἰς ἀποζημίωσιν ἐφ' ἧσ' ἀπαξ ὀρισμένην καὶ πληρωτέαν κατὰ προθεσίαν. Πρὸ πάντων δὲ πρέπει ἀπολύτως νὰ προσπαθήσῃτε ν' ἀναβληθῇ ἡ ὑπογραφή τῆς τοιαύτης Συνθήκης ἵνα ὦμεν εἰς στάσιν νὰ ἐξετάσωμεν καὶ συζητήσωμεν τὰ δικαιώματα τῶν πρὸς τοιαύτην σύνταξιν προτεινομένων προσώπων. Δὲν ἐλέπομεν παντάπασιν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συναφθῇ καὶ ὑπογραφῇ ἡ Συνθήκη αὕτη συγχρόνως μετὰ τὴν γενικὴν, ἣτις ἐστὶν ὅλως ἀνεξάρητος αὐτῆς. Ἐλπίζομεν νὰ ἔχετε πρὸς τοῦτο τὴν συνδρομὴν καὶ ἀρωγὴν τῶν δύο ἄλλων πληρεξουσίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ὁ Ὑπουργός,
Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

79.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐντιμον Π. Κάμπελλ Σκάρλετ Πρέσβευτὴν τῆς Αὐτῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος ἐν Ἑλλάδι.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 13/25 Φεβρουαρίου 1864.

Ἀναγγελλας ὑμῖν, διὰ τῆς ἀπὸ 7/19 τοῦ τρέχοντος διακοινώσεώς μου, τὴν λήψιν τῶν διαφόρων ἐγγράφων ἀπερ' εὐχρησινήτε νὰ μοι διαβιβάσῃτε διὰ τῆς ὑμετέρας ὑπὸ χρονολογίαν 16 τοῦ αὐτοῦ μηνός, κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως ὑμῶν, ἐπιφυλαξαμένη ν' ἀνακοινώσω ὑμῖν τὰς παρατηρήσεις, ἃς ἡ ἀνάγκη τῶν ἐγγράφων τούτων καὶ ἰδίως τοῦ ὑπομνήματος, δι' οὗ ἐξηγοῦνται οἱ ἀναγκάσαντες τὴν Μεγάλην Βρετανίαν λόγοι νὰ συνάψῃ τὴν Συνθήκην τῆς 2/14 9bris 1863, ὑπεγράφευσεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Βασιλέως.

Ἐκπληρῶν σήμερον τὴν ὑπόσχασίν μου ταύτην, θεωρῶ καθήκόν μου νὰ παρατηρήσω εἰς ὑμᾶς ἐκ προοιμίων, Κύριε Πρέσβευτά, ὅτι τὰ ἐν τῷ ὑπομνήματι τούτῳ περιεχόμενα εἰσιληρήματα δὲν ἴσχυσαν νὰ κλονίσωσι τὴν πεποιθῆσιν ἣν ἀπ' ἀρχῆς ἡ τοῦ Βασιλέως Κυβέρνησις ἐσχημάτισε περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς καὶ τοῦ ἀτόπου τῶν ἐπαχθῶν ὄρων οὓς ἡ Συνθήκη τῆς 2/14 Νοεμβρίου ἐθηκεν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς τῶν Ἰονίων νήσων ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ δοθεῖσαι εἰς τὴν ἡμέτερον ἐν Λονδίνῳ Πληρεξούσιον ὁδηγίαι ἐπέταττον αὐτῷ νὰ ἐπελκύσῃ τὴν σύντονον προσοχὴν τοῦ ἐπὶ τῶν ἑξωτερικῶν σχέσεων Ὑπουργοῦ τῆς Αὐτῆς Βρετ. Μεγαλ. ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπανορθωτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν.

Ὁ Κ. Χ. Τρικούπου δὲν ἡμέλησε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ὁδηγίας ταύτας· εὐχαρίστως δὲ εἶδομεν, ὅτι αἱ παρ' αὐτῷ ἐκτελεσθέντες ἐπιχειρήματα παρὰ τῷ Λόρδφ Ῥώσσελ εὐμενεῶς ὑποδοχῆς.

Ἀλλὰ δὲν δύναμαι ν' ἀποκρύψω ὑμῖν τὴν ἄκραν λύπην τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλέως διὰ τὸ ὅτι μετὰ σπουδῆς ἐγένετο ἡ διάπραξις τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 9bris πρὸ τῆς εἰς Λονδίνον ἀφίξεως τοῦ ἡμετέρου Πληρεξουσίου.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος φρονεῖ, ὅτι οἱ λόγοι οὓς οὗτος κατὰ διαταγὴν αὐτῆς ἐξέθηκε πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἀνωφελοῦς, τοῦ ἀτόπου καὶ τοῦ ἀδίκου προσέτι τῶν διατάξεων περὶ κατεδαφίσεως τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας, περὶ οὐδετερότητος τῶν Ἰονίων νήσων, περὶ περιορισμοῦ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων ἃς ἡ Ἑλλὰς θὰ δύναται νὰ διατηρῇ ἐν αὐταῖς, περὶ διηνηκοῦς διαρκείας τῶν μεταξὺ τοῦ Ἰονίου Κράτους καὶ τῶν ξένων Δυνάμεων συναφθεῖσων συμβάσεων θὰ εἶχον ἴσως ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν πληρεξουσίων, ἐὰν ἐν καιρῷ ἀνεκοινούντο αὐτοῖς.

Τόσῳ δὲ μᾶλλον πιθανὸν εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη ἀμοιβαία τῶν φρονημάτων διακοινώσις κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαπραγματεύσεων αἰτίνας προηγήθησαν τῆς διαπραγμάσεως τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 9bris ἰδύνατο νὰ ἐπαγάγῃ τὸ εὐάρεστον τοῦτο ἀποτέλεσμα, ὅσῳ ὅτε βραδύτερον παρεστήσαμεν τῇ Κυβερνήσει τῆς Αὐτῆς Βρετ. Μεγαλ. ὅπόσον κυρίως οἱ περὶ κατεδαφίσεως τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας, περὶ οὐδετερότητος τῶν Ἰονίων νήσων καὶ περὶ περιορισμοῦ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ἣν ἡ Ἑλλὰς θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρῇ ἐν αὐταῖς, ὅροι ἦσαν δυσάρεστοι διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἡ Μεγάλη Βρετανία γενναιοφρόνως εἰργάσθη ὅπως ἐπιφέρει, ἂν μὴ τὴν ἐντελῇ παραδοχὴν τῶν δικαίων ἡμῶν ἀπαιτήσεων, τοῦλάχιστον τὴν τροποποίησιν τινων ἐκ τῶν ὄρων τούτων.

Ἀλλ' ἡ 'Ελληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ, ὅτι τοιοῦτοι ὅροι θὰ τῇ ἐπεβάλλοντο διὰ τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 95ρίου.

Οὕτε αἱ πρὸς τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ἰονικὴν Βουλὴν γενόμεναι ἀνακοινώσεις, οὔτε ἡ γλῶσσα τοῦ Κ. Ἑλλίου ἐν Ἀθήναις, οὔτε ἡ τοῦ Λόρδου Ρώσελ αὐτοῦ, εἴτε ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ἣν ἀπεστάλη πρὸς τὰς ὑπογραφάσας τὴν Συνθήκην τοῦ 1815 Δυνάμεις, εἴτε ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων, δὲν προεμήνουν, ὅτι ἡ οὐδετερότης τῶν Ἰονίων νήσων καὶ ἡ κατεδάφισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας ἐμελλον νὰ προταχθῶσιν ὡς ὅρος ἀπαραίτητος τῆς τῶν νήσων τούτων μετὰ τῆς 'Ελλάδος ἐνώσεως.

Ἀπ' ἐναντίας ἡ Α. Ε. ἐπερωτήθησα ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων περὶ τῶν φρουρίων τούτων καθαρῶς ὑπέδειξεν ὅτι δὲν ὑπῆρχε πρόθεσις περὶ κατεδάφισεως αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι ἡ 'Ελλάς θὰ συνεδουλεύετο μόνον νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ὅθεν μεγάλη ὑπῆρξε καὶ ἐν 'Ελλάδι καὶ ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις ἡ θλίψις ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τῶν κοινῶν ἐλπιδῶν, ὅτε ἐγνώσθησαν αἱ διατάξεις τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 95ρίου.

Ἐχρειάζετο ὅλη ἡ δημοτικότης ὑπ' ἧς ὁ νέος ἡγεμὼν περιετοιχίσθη ἅμα ἐλθὼν ἐν 'Ελλάδι, ἐχρειάζετο ἡ τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ πεποίθησις εἰς τὰ εὐμενῆ αἰσθήματα τῆς τε Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν δύο ἐτέρων Εὐεργετιδῶν Δυνάμεων, ὅπως κατευνασθῇ μὲν ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων ταραχῇ, ἀποσοβῇ δὲ ὁ θυμώμενος νὰ προέλθῃ ἐκ τούτου κίνδυνος ὑπὸ τὴν ἐπιψὴν τῆς διατηρήσεως τῆς ἡσυχίας ἐν 'Ελλάδι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθόλου.

Οἱ πάντες εἶπον καθ' ἑαυτοὺς, ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία, ἥτις ἐν λόγῳ βεβαίως τιθεμένη τὴν εἰρηνικὴν καὶ συντηρητικὴν τῆς 'Ελλάδος πολιτείαν μετὰ τὰ συμβάντα τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1862, ὡς καὶ τὸ εὐγενὲς αἶσθημα ὑπ' οὗ ὁ 'Ελληνικὸς λαὸς ὁρμώμενος εἶχεν ἐνθουσιωθῶς ἐμπιστευθῇ τας τύχας αὐτοῦ εἰς τὸν Βασιλοπαῖδα Ἀλφρέδον, ἀπεφάσισε νὰ παραιτήσῃ τὴν προστασίαν τῶν Ἰονίων νήσων, δὲν θὰ κατέλειπεν ἀτελεὲς τὸ ἔργον αὐτῆς.

Τὸ ὑπόμνημα ὅπερ μοι ἐκοινοποιήσατε πειράται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ Μεγάλη Βρετανία ἐπιθυμοῦσα ὅπως ἡ μετὰ τῆς 'Ελλάδος ἐνωσις τῶν Ἰονίων νήσων περιβληθῇ τὴν κύρωσιν πασῶν τῶν ὑπογραφασῶν τὴν Συνθήκην τοῦ 1815 Δυνάμεων ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τοὺς ὅρους, οὓς ἡ Αὐστρία, μία τῶν Δυνάμεων τούτων ὑποστηριζομένη παρὰ τε τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Ρωσίας ἐθηκεν εἰς τοῦτο.

Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὅροι ἦσαν ἐν πρώτοις, ἡ κατεδάφισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας, θεωρουμένων ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ὡς ἐπικινδύνων διὰ τε αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἡσυχίαν τῶν ὁμόρων Ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν, ἐὰν παραδίδοντο ἀνέπαφα εἰς τὴν 'Ελλάδα, δεύτερον δὲ ἡ οὐδετερότης τῶν Ἰονίων νήσων καὶ ἡ δικνεκὴς διάρκειά τῶν μεταξὺ τοῦ Ἰονίου Κράτους καὶ τῶν ξένων Δυνάμεων συναφθεῖσων συμβάσεων.

Ἀπέχω τοῦ νὰ πραγματευθῶ ἐνταῦθα περὶ τοῦ κινδύνου ὅστις θὰ προέκυπτε διὰ τὴν 'Ελλάδα κατὰ τὸ ὑπόμνημα, ἐὰν ἡ Αὐστρία διεμαρτύρετο κατὰ τῆς παραχωρήσεως τῶν Ἰονίων νήσων εἰς τὴν 'Ελλάδα. καὶ ἐὰν δ' ἐκήρυττεν, ὅτι δὲν ἐθεώρει ἑαυτὴν ὑπόχρεω νὰ τὴν σεβασθῇ δυνάμει διεθνοῦς τινος συμβάσεως.

Βεβαίως ὑπὸ τὴν πρακτικὴν ἐπιψὴν εἶναι ἀναμφισβήτητος ἡ ἀξία τῆς παρὰ τῆς Αὐστρίας ἀναγνωρίσεως τῆς τοιαύτης παραχωρήσεως.

Ἀλλ' ἐὰν τυχὼν ἡ Αὐστρία προέταττεν ἀξιώσεις ἀσυμβιβάστους πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῶν τε γενναίων προθέσεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν πανδήμως ἐκφρασθέντων πόθων ὑπὸ τῶν 'Ελλήνων καὶ τῶν Ἰονίων, τὸ καλῶς ἢ κακῶς ἐννοούμενον συμφέρον, ἢ ἡ ἰδιοτροπία τῆς Δυνάμεως ταύτης ἢ ἄλλης τινός, ἔπρεπεν ἄρᾳ γε νὰ καταστῇ ἐμπόδιον ἀνυπέρβλητον;

Ὁ ἐπὶ τῶν ἑξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Α. Βρετ. Μ. ἀνεγνώρισεν οὐ πρὸ πολλοῦ εἰς ἄλλους λαοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὦσιν ἐλεύθεροι καὶ ανεξάρτητοι, τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ἀνήκωσιν ἢ εἰς ἑαυτοὺς.

Ἀρᾷ γε θὰ ἐδυσκολεύετο ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ αὐτὸ δικαίωμα καὶ εἰς τοὺς Ἰονίους καὶ καθ' ἣν ἔτι περίπτωσιν ἀντίστατο εἰς τοῦτο ἡ Αὐστρία; Ἡ τοιαύτη δὲ ἀντίστασις ἢ καὶ ἡ διαμαρτύρησις τῆς Δυνάμεως ταύτης θὰ ἐδύνατο νὰ κατισχύσῃ τοῦ δικαιώματος ὅπερ ὁ Ἰονικὸς λαὸς εἶχε καὶ ἔχει τοῦ νὰ ᾖ ἐλεύθερος, ἀρᾷ ἅπαξ ἡ Μεγάλη Βρετανία εἶχε διακηρύξει, ὅτι ἦν πρόθυμος νὰ παραιτήσῃ τὴν ἐπὶ τῶν Ἰονίων νήσων προστασίαν αὐτῆς πρὸς ὄφελος τῆς 'Ελλάδος; Ἀλλ' ἡ πλήρης καὶ ἐντελής τοῦ δικαιώματος τούτου ἐξάσκησις συνεπάγεται ἀναγκαιῶς τὴν διατήρησιν τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας, ὅπερ οἱ κάτοικοι τῆς χώρας θεωροῦσιν εὐλόγως ὡς τὴν ὥραιότεραν αὐτῶν ἰδιοκτησίαν.

Πλὴν ἡ παρατήρησις αὕτη ἤδη δὲν ἔχει εἰμὴ θεωρητικὴν ἀξίαν, καθὼς εἰς τὸ παρελθὼν ἀναφερομένη. Διὸ περὶ τὸν κρίνω νὰ ἐνδιατρίψω πειρασσότερον εἰς αὐτήν.

Δὲν θεωρῶ ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ ἐξετάσω ἐὰν ἡ κατεδάφισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας ᾖ πρᾶξις σύμφωνα πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ διεθνoῦς δικαίου, τῆς δικαιοσύνης.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλύθη οὐ μόνον ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ.

Ἡ μὲν Βουλὴ τῶν Ἑπτανησίων ἀποχρώντως ἀπέδεξε, τὰ δὲ κυριώτερα ὄργανα τοῦ Ἀγγλικοῦ τύπου δὲν ἐδίστασαν ν' ἀναγνωρίσωσιν, ὅτι τὰ φρούρια ταῦτα εἰσὶν ἡ ἀποκλειστικὴ ἰδιοκτησίᾳ τοῦ Ἰονικοῦ Κράτους, ἀναλώμασι τοῦ ὁποίου κατὰ μέγα μέρος ἀνηγέρθησαν καὶ ἐξωπλίσθησαν.

Θὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ἐὰν ἡ κατεδάφισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας ᾖ ἀληθῶς μέτρον ἀπολύτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Τουρκίας.

Ἡ ἀδυναμία τῆς Ἑλλάδος ὡς εὐρωπαϊκοῦ Κράτους ἀντιτάχθη ὡς λόγος, δι' ὃν δὲν ἔπρεπε νὰ παραδοθῶσιν αὐτῇ φρούρια τοσοῦτον ὄχυρά ὥστε δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φυλάξῃ καὶ ὥστε περιερχόμενα εἰς χεῖρας ἄλλου τινὸς ἠδύνατο νὰ καταστῶσι λίαν ἐπικίνδυνα διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς Εὐρώπης ἐν γένει καὶ τῶν γειτόνων αὐτοκρατοριῶν τῆς Αὐστρίας καὶ Τουρκίας ἰδίως.

Ἐβρέθη ἐπίσης ὑπὸ ἄλλων ἐποψὶν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐξουσιάζουσα φρούριον τοιοῦτον οἷον ἡ Κέρκυρα ἠδύνατο νὰ ὁρμηθῇ εἰς ἐπιχειρήματα ἐχθρικά κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἱπείρου καὶ Θεσσαλίας.

Δὲν δισταζώ νὰ εἶπω ὅτι ἔσφαλον ὑπ' ἀμφοτέρως τὰς ἐπόψεις ὅσοι ἐμεγάλυναν ὑπερμέτρως τοὺς δυνάμεις νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν φρουρίων κινδύνους.

Ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι τὰ φρούρια ταῦτα καὶ ἐὰν κατεῖχοντο ὑπὸ ἰσχυροῦ τινος Κράτους, θὰ ἐχρησίμευον ὡς μέσον ἀμύνης μᾶλλον ἢ ἐπιθέσεως. Ἡ ἱστορία τῶν μεγάλων πολέμων Ναπολέοντος τοῦ Α' ἀποδεικνύει τοῦτο.

Εἶναι οὐχ ἥττον ἀληθές, ὅτι ἡ κατοχὴ τοῦ φρουρίου τῆς Κερκύρας εἶναι σπουδαιοτάτη διὰ μεγάλην τινὰ ναυτικὴν δύναμιν, ἥτις θὰ εἶχεν ἀνάγκην αὐτοῦ ὥπως ἀσφαλίσῃ παρ' αὐτῷ τοὺς ἐαυτῆς στόλους.

Ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ᾖ ναυτικὴ δύναμις ἔστω καὶ δευτέρως τάξεως, ἰδύνατό τις νὰ φοβηθῇ μὴ μεταχειρισθῇ τὸ φρούριον τοῦτο ὡς ὁρμητήριον διὰ στρατιωτικὰ ἐπιχειρήματα.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει πολεμικὸν ναυτικὸν καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν θὰ ἔχῃ τοιοῦτον. Ἄρα τοῦτο εἶναι μάλιστα λόγος δι' ὃν τὰ κυριώτερα ὄχυρά της Κερκύρας, ὥστε μέλλουσιν ὡς φαίνεται νὰ κατεδαφισθῶσιν ἢ καθαιρεθῶσιν, ἔπρεπε νὰ παραδοθῶσιν αὐτῇ ἀνέπαφα ὥπως αὕτη δύναται πάντοτε ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἀπόπειραν ἄλλης τινὸς Δυνάμεως, ἥτις τυχὸν ἤθελε νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ εὐκολύνῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐχθρικῶν αὐτῆς προθέσεων εἴτε κατὰ τῆς Ἑλλάδος αὐτῆς, εἴτε κατὰ τῆς Τουρκίας ἢ τῆς Αὐστρίας.

Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ἂν ἡ Μεσσηνία ᾖ ἀμεινον περρουρημένη ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν αὐτῆς, ἐὰν τὰ ὄχυρά της αὐτῆς ᾖσαν κατὰ τὸ 1798 ἐν ᾗ κατεστάσει εὕρισκοντο σήμερον, Ναπολεὼν ὁ Α' οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν καταλάβῃ διὰ τολμηρὰς ἐφόδου, καὶ μάλιστα καθ' ἡν ἐποχὴν ἡ Ἀγγλίς ᾖ νικητρία κατὰ θάλασσαν.

Ἡ κατοχὴ τῆς Κερκύρας εἶναι σπουδαιοτάτη οὐ μόνον ἕνεκα τῶν φρουρίων αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς εἰς τὸ στόμιον τοῦ Ἀδρίου.

Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι ἐν περιπτώσει πολέμου ἐκότεροι τῶν διαμαχομένων θὰ ἐπιδιώξῃ ἀναμφισβόλως τὴν κατάληψιν τοιαύτης στρατηγικῆς θέσεως.

Τὸ συμφέρον ἄρα τῆς Εὐρώπης ὑπαγορεύει ἵνα μὴ ἡ νῆσος αὕτη τυγχάνῃ ἐντεταμένη τῶν ἀπαιτουμένων ἀμυντικῶν μέσων διὰ τὴν ἀποκρούσιν αἰφνιδίας τινὸς προσβολῆς.

Ἐὰν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐκρηγῇ πόλεμος μεταξὺ τῶν μεγάλων ναυτικῶν τῆς Εὐρώπης Δυνάμεων δυνατόν ἢ μία ἐξ αὐτῶν νὰ νομίσῃ ἀπαραίτητον τὴν κατάληψιν τῆς Κερκύρας καὶ τοι οὐδετέρως.

Δὲν εἶ ἦτο τοῦτο τὸ πρῶτον παράδειγμα παραβιάσεως τῆς οὐδετερότητος τόπου τινος.

Ὅποια θὰ ἦτο τότε τῆς Ἑλλάδος ἡ θέσις; Δὲν θὰ συνισθάνετο μεγάλως τὴν προσβολὴν ταύτην τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τὴν παραβίασιν τῆς χώρας αὐτῆς; Δὲν θὰ εὕρισκετο ἡναγκασμένη ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὸν πόλεμον, ἀποκρούουσα τὸν κατακτητὴν, ἀπαρallάκτως ὡς καὶ ἄλλα μικρὰ κράτη εὕρηθσαν ἡναγκασμένα νὰ πράξωσι τοῦτο; ὅποιον θλιβερὸν δίλημμα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν;

Ἀλλὰ τὰ ἄτοπα ταῦτα θὰ ἐξέλιπον ἐὰν τὰ ὄχυρά της Κερκύρας παρεδίδοντο ἀνέπαφα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἥτις θὰ ἐπρόντιζε νὰ φρουρήσῃ οὐτὰ δι' ἀποχώσεως στρατιωτικῆς δυνάμεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστήτῃ ἀδύνατον τὴν ἐξ ἐφόδου ἀλῶσιν αὐτῶν.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἡ καθάρσις τῶν ὀχυρωμάτων τούτων δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἐκείνους ὅσοι ἀπῆλθον αὐτὴν, διότι κατοῦσιν ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ τὰ ἀνεγείρῃ, εἰς τρόπον ὥστε ἡ καθάρσις δὲν θὰ εἶχεν ἄλλο ἀποτέλεσμα ἢ νὰ προσβάλῃ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλοτιμίαν καὶ νὰ γείνῃ εἰς ἡμᾶς πρόξενος χρηματικῆς ζημίας.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ἐμεγαλύνθη καθ' ὑπερβολὴν ὁ δυνάμενος νὰ προκύψῃ κίνδυνος διὰ τὴν Τουρκίαν ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος κατοχῆς τῶν φρουρίων τούτων.

Καὶ ὄντως ἐν περιπτώσει πολέμου μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας δύνανται πολλῶ ἐυκολώτερον νὰ προσβληθῶσι διὰ ξηρᾶς ἢ ἀπὸ τῆς Κερκύρας.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλάς ἐὰν δὲν δύναται ν' ἀπαρνηθῇ τὸ παρελθὸν αὐτῆς, δὲν εἶναι παράτυμος, καὶ τοῦτο ἀπέδειξε διὰ τῆς πολιτείας αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ ἐφεξῆς.

Οὕτως ἡ καθάρισις τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας, εἶναι μέτρον ἀνωφελὲς καὶ ἀδικον ὑπὸ τε τὴν πολιτικὴν ἐποψίν καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ δικαίου.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως ἠλπίζε πάντοτε ὅτι ἡ Αὐτῆς Βρετ. Μεγαλειότης ἀναγνωρίζουσα τὸ ὄρθον τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων, αἵτινες ἐν καιρῷ ὑπεβλήθησαν αὐτῇ διὰ τοῦ Κ. Τρικούπη, θὰ εὐχεστέιτο νὰ εἰσακούσῃ πάσαι τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εὐχὰς ἡμῶν πρὸς τὸ συμφέρον οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐστῆρας.

Ἀπόφασις τόσῳ εὐμενῆς ἐκ μέρους αὐτῆς, ἐν ᾧ θὰ ἦτο νέον εὐεργέτημα προστιθέμενον εἰς ὅσα τῇ ὀφείλομεν ἤδη, θὰ ἐξηλείφε τὴν ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν, ἣν τὰ περὶ κατεδαφίσεως σχέδια ἐνεποίησαν εἰς τὸ ἔθνος. Δυστυχῶς μαθάνομεν ὅτι αἱ ἐργασίαι ἤρχισαν ἤδη καὶ ὅτι δὲν περιορίζονται εἰς τὴν Πτυχίαν, ἐνῶ μόνον ἐὰν οὐσιωδῶς περιοριζέτο κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τὸ δυσάρεστον τοῦτο μέτρον, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ μετὰ μείζονος ὑπομονῆς τὴν θλίψιν ἣν βαθέως ᾔσθάνθη ἅμα μαθὼν τὴν τοσοῦτον σκληρὰν ταύτην ἀπόφασιν.

Μετὰ τὴν παρὰ τῶν Πληρεξουσίων τῶν πέντε μεγάλων Δυνάμεων ὑπογραφὴν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 13/25 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου περιττὸν ἀποδίδει νὰ πραγαμπεθῇ ἐν ἐστάσει περὶ τοῦ θέματος τῆς οὐδετερότητος.

Ὁ ἐν Λονδίνῳ Πληρεξούσιος ἡμῶν εἶχε διαταχθῇ νὰ παραστήσῃ τὸ ἀσυμβίβαστον τῆς οὐδετερότητος τῶν νήσων τούτων ὅπως ἀρχικῶς εἶχεν ὀρισθῇ διὰ τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου 1863 πρὸς τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος τελείαν αὐτῶν ἑωσιν.

Εὐχαρίστως εἶδομεν, ὅτι αἱ περὶ τούτου παραστάσεις ἡμῶν, ὡς καὶ αἱ προσπάθειαι τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας ἐπήνεγκον τὸν περιορισμὸν τῆς οὐδετερότητος εἰς μόνας τὰς νήσους Κέρκυραν καὶ Παξούς.

Τὸ καθ' ἡμᾶς προθύμως θὰ ἐξεροῦμεθα καὶ τῶν τῆς τοιαύτης οὐδετερότητος ὑποτιθεμένων πλεονεκτημάτων. Μεταβαίνων εἰς τὸ ζήτημα τῆς διηνεκοῦς διαρκείας τῶν συναρθεσιῶν συμβάσεων μεταξύ τοῦ Ἰονίου Κράτους καὶ τῶν ξένων Δυνάμεων, δὲν δύναμαι ν' ἀποκρούω ὑμῖν, Κύριε Πρεσβευτά, ὅτι ἡ ἀξίωσις τῆς Αὐστρίας προϋξένησεν ἡμῖν μεγίστην ἐκκληξιν.

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 3 τῆς Συνθήκης ζητεῖται νὰ ἐπιβληθῇ ἡμῖν ἀληθὲς δουλεία.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως τόσῳ μᾶλλον ἐλυπηθῇ διὰ τοῦτο ὅσῳ εἶχε λόγους νὰ πιστεύῃ, ὅτι διάφορος σύνταξις τοῦ εἰρημένου ἀρθροῦ θὰ προετιμᾶτο.

Οἱ λόγοι ἐφ' ὧν ἡ Αὐστρία στηρίζει τὴν ἀξίωσιν αὐτῆς εἰσι τόσῳ ἀσθενεῖς, ὥστε δὲν εἶναι δεκτικοὶ σπουδαίας συζητήσεως.

Ὅπως καταπολεμήσωμεν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ σχεδίου ἀρκεὶ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὰς αὐτὰς παρατηρήσεις, ὥς ὁ Κόμης Ρώσσελ ἐξέφρασεν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ἣν ὑπερασπίζομεθα καὶ αἵτινες περιέχονται ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς 13/25 Ἰανουαρίου.

Δυστυχῶς τὸ συμπέρασμα τοῦ πρωτοκόλλου εἶναι ἐκ διαμέτρου ἐναντίον πρὸς τὰς τεθείσας ἀρχὰς παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ τῆς Α. Βρ. Μεγαλειότητος.

Ὅτι δὲ μοι ἐφάνη παράδοξον εἶναι ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὴν δεδομένην περὶ τούτου διαβιβαίωσιν ἐν τῷ ὑπομνήματι.

Ἀληθῶς ἐν αὐτῷ λέγεται, ὅτι « ἡ Αὐστρία συγκατετέθη ἐπίσης εἰς τὸ νὰ τροποποιηθῶσιν οἱ ὅροι τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου εἰς τρόπον ὥστε νὰ διασκεδασθῇ πάσα ἐνστάσις ἥτις θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιταχθῇ » κατὰ τῶν ὁρων τούτων ὡς περιοριζόντων τὴν εἰς τὸ μίλλον ἐνέργειαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν λήξιν τῶν συμβάσεων, δι' ὧν τὸ Αὐστριακὸν ἐμπόριον ἀπολαύει εἰδικῶν προνομίων ἐν ταῖς Ἰονίαις Νήσοις. »

Ἀλλὰ δυστυχῶς οὔτε τὸ γράμμα οὔτε τὸ πνεῦμα τῶν ἀρθρῶν τῆς Συνθήκης ἣν προσκαλούμεθα νὰ ὑπογράψωμεν δὲν εἶναι τοιαῦτα.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως δὲν ἠδύνατο ἢ ν' ἀποκρούσῃ ὅλαις δυνάμεσι τὴν τοιαύτην τῆς Αὐστρίας ἀξίωσιν, καὶ προσεκάλεσε τὸν ἐν Λονδίνῳ Πληρεξούσιον αὐτῆς νὰ ζητήσῃ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἀρθροῦ 3.

Διέταξιν ἐπίσης αὐτὸν νὰ ζητήσῃ τὴν τροποποίησιν καὶ ἄλλων τινῶν δευ.ερουσίων τῆς Συνθήκης ὁρων.

Ἀνακοινῶν ὑμῖν τ' ἀνωτέρω δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, ἐμπνευμένη πάντοτε ὑπὸ τῶν αὐτῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθημάτων ἔσται πρόθυμος νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς παραστάσεις τοῦ Πληρεξουσίου ἡμῶν καὶ νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ πέρας τῶν ἀρξαμένων διαπραγματεύσεων διὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Συνθήκης.

Πέπεισμαι ἐπίσης καὶ ὅτι ὑμεῖς θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ ἐνεργήσῃτε τὰ θέοντα κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

Δέξασθε κτλ.

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

80.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κ. Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 5/17 Φεβρουαρίου 1861.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσω ὑμῖν ὅτι ἔλαβον τὰ δύο ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου (5 Φεβρουαρίου) ὑμέτερα ἔγγραφα.

Αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Ἰονίου ζητήματος διεκρίθησαν μέχρι τοῦ μοι περιέλθωσιν αἱ ὑμέτεραι ὁδηγίαι ὡς πρὸς τὸ τῆς Συνθήκης Σχέδιον, ἀσχολοῦμαι δὲ μετὰ σπουδῆς προπαρασκευάζων τὴν ὁδὸν ὥστε νὰ γίνωσι δεκταὶ αἱ ἀντιπροτάσεις αἷς ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως θέλει θεσπιάσας θεωρήσει ἐπ' ἀνάγκης ν' ἀντιτάξῃ εἰς αὐτό.

Οὐσιώδες ζήτημά ἐστὶ τὸ περὶ ἐμπορίου καὶ ναυτιλίας, ἄσμενος δὲ παρατήρησα ὅτι ἡ ἀξίωσις τῆς Λύττικῆς Κυβερνήσεως ν' ἀποκτήσῃ δυνάμει τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νομβρίου διηλεκτὴ πλιονεκτήματα ἐθεωρήθη ὑπέρμετρος ὑπὸ πάντων. Οὕτω πως φρονεῖ καὶ ὁ Λόρδος Παρμερστὼν.

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

81.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ, τὴν 3/15 Φεβρουαρίου 1861.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσω ὑμῖν ὅτι ὁ γενικὸς ἀφοπλισμὸς ὅλων τῶν ὀχυρωμάτων προχωρεῖ ἐνταῦθα ταχέως, ὑπολογίζουσι δ' ὅτι τὸ ἔσρος τῶν κανονίων καὶ ἀπαντος τοῦ ἀποκαρμισθητομένου ὑλικοῦ ἀναβαίνει εἰς ἑξῶς ἑκατὸντα χιλιάδας τόνων, διὸ καὶ περὶ τὰ πενήτηκοντα μεγάλα φορτηγὰ πλοῖα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀποκόμισιν αὐτοῦ.

Ὁ ἀφοπλισμὸς τῶν φρουρῶν τῶν ἐτέρων Νήσων ἐγένετο ὡσπύτως κατ' αὐτάς.

Τὰ πάντα προητομέσθησαν ἤδη πρὸς κατεδάφισιν τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Βίβου. Ἡ φρουρά μεθ' ἀπάσης τῆς ἀποσκευῆς αὐτῆς ἐγκατέλειπε τὸ νησιδίον τοῦτο, καὶ λέγεται ὅτι σήμερον τίθεται ἡ ἐκχιδακοπυλῖτις ἐν ταῖς ὑπονόμοις δι' ὧν πρόκειται ν' ἀναιρεπώσιν ἐκ βάθρων τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος,

Ν. ΒΙΤΑΛΗΣ.

82.

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπη, εἰς Λονδίον.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τῇ 13/25 Φεβρουαρίου 1861.

Ἐκ Κερκύρας μαθηάνομεν ὅτι ἡ ἀπὸ τινος ἤδη χρόνου ἀρξάμενη τοῦ Βίδου ἀρόπλισις ἐπικτείνεται, οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς νήσου ὀχυρωμάτων, καὶ τῆς ἀκροπόλεως συμπεριλαμβανομένης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀπάντων τῶν ἐν ταῖς αἰλαῖς Ἰονίοις νήτοις ὀχυρωμάτων.

Ἄν ἡ εἰδησις αὕτη ᾔται θεθαία, τὸ μέτρον τοῦτο ἀπάδει ὅλως πρὸς τὰς ἐν γένει παραδεγεγμένας ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων ἀρχάς, καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης σκέψεως ἐπὶ τῶν ἐν Ἑπτανήτῳ κηρυχθέντων καὶ δημοσιευθέντων περὶ τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὕρισκοντο, καθὼς ἀπορρῶ τὸν ὀπλισμὸν, τὰ ἐν τοῖς διαφόροις νήσοις φρούρια, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνετίθη ἡ προσιασία τοῦ τύπου τούτου εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀνεξαρτήτως, λέγω, πάσης τοιαύτης σκέψεως, τὸ αἶσθημα τοῦ δικαίου καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμπάθεια ὑπαγορεύουσι τῇ Κυβερνήσει τῆς Μεγάλης Βρετανίας τὴν παρτίκσιν τῆς ἀπὸ παντὸς τοιούτου μέτρου.

Δυνάμεθα τῷ ὄντι καλῶς νὰ ἐννοήσωμεν καὶ τὸν ἀροπλισμὸν καὶ τὴν ἐντελῆ ἀπογύμνωσιν παντὸς φρουρίου εἴτε προμαχώνος ἢ ὀχυρώματος οἰουδήποτε, ἐπὶ τὰ ταῦτα εἰσὶ καταδικασμένα εἰς τελείαν κατεδάφισιν ἢ καθαίρεσιν, ἀλλ' ὅχι θεθαίως τὴν ἀρόπλισιν τῶν φρουρίων ἢ ὀχυρωμάτων ἐκείνων ἅτινα πρόκειται νὰ μείνωσιν ἀνέπαφα, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀφαιρέσιν παντὸς τοῦ ὕλικου.

Σπεύσατε λοιπὸν νὰ ὑποβάλητε τὰς παρατηρήσεις ταύτας εἰς τὸν Κόμητα Ῥώσσελ καὶ τὸν παρακαλέσητε νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι δέον ὅπως ἡ Κυβέρνησις τῆς Βασιλείας παραιτηθῇ πρὸς χάριν μας τοῦ σχεδίου τοῦ γενικοῦ, ὡς φαίνεται, ἀροπλισμοῦ, σχεδίου, ὅπερ ἂν τῷ ὄντι πραγματοποιηθῇ, πολυειδῶς ζημιώσῃ τὴν Ἑλλάδα.

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γράφω σήμερον καὶ πρὸς τὸν ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας Κ. Σκάρλετ καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ ὑποβάλῃ καὶ αὐτὸς τὰ δέοντα εἰς τὴν Κυβερνήσιν τοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἡμετέρας αἰτήσεως.

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

83.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐντιμον Κύριον Π. Κάμπελλ Σκάρλετ, Πρέσβυν τῆς Αὐτῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος ἐν Ἑλλάδι.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τῇ 13/25 Φεβρουαρίου 1861.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ κοινοποιῶ ὑμῖν ὡς μεταφρασὶν ἐγγράφου ὅπερ ἀπευθύνω τῷ ἐν Λονδίῳ ἡμετέρῳ Πληρεξουσίῳ Κυρίῳ Χ. Τρικούπῃ προσκαλὼν αὐτὸν νὰ ὑποβάλῃ ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἐξουχότητα τὸν Κόμητα Ῥώσσελ παρατηρήσεις τινὰς καὶ παρακλήσεις ὡς πρὸς τὸν ἐνεργούμενον ἐν ταῖς Ἰονίαις Νήσοις ἀροπλισμὸν.

Παρακαλῶ ὑμᾶς συνάμα, Κ. Πρέσβυ, ἐν ὀνόματι τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλέως, ἵνα εὐαρεστούμενοι χορηγήσητε ἡμῖν τὴν εὐμενῇ συνδρομὴν σας κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς αἰτήσεως ἡμῶν παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ Κυβερνήσει.

Διέξασθε κτλ.

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

84.

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, τὴν 7 Φεβρουαρίου 1864.

Ἄμα λαβὼν τὴν ἀπὸ 1ης ἐπιστῶτος ὑμετέραν διαταγὴν ἐσπευσα νὰ παρακαλέσω ἐπισήμως τὸν Ἀρμοστὴν ἵνα εὐαρεστηθῇ καὶ μοι προμηθεύσῃ τοὺς καταλόγους, περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ ἄνω ρηθείσα διαταγή. Ἡ αὐτοῦ ἔξοχότης μὲ παρακάλεσε νὰ μεταβῶ εἰς τὸ γραφεῖόν της καὶ μετὰ πάσης ἀφροφροσύνης μοι εἶπε προφορικῶς ὅτι λυπεῖται μὴ δυνάμενος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ αἵτησιν, ὡς ἄλλοτε ἐπὶ ἄλλων ὑποθέσεων μεθ' ὅλης τῆς προθυμίας μὲ συνέδραμεν. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ διεθνῶν διακοινώσεων, μοι εἶπεν, παρακαλεῖ τὸν Κύριον ὑπουργὸν ν' ἀποταθῇ εἰς τὴν αὐτόθι Ἀγγλικὴν Πρεσβεΐαν, ὅπως διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ προσκληθῇ ὁ ἐνταῦθα Ἀρμοστής νὰ ἐνεργήσῃ παρὰ τῇ Ἰονικῇ Κυβερνήσει.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος,
N. ΒΙΤΑΛΗΣ.

85.

(Μετάφρασις.)

Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν Κύριον Π. Δελιγιάννην.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, τὴν 10/22 Φεβρουαρίου 1864.

Πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἡ κοινὴ γνώμη θαλάσως συνεκινήθη ἐνταῦθα ὡς ἐκ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι ἡ συνομολογηθεμένη μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας σύμβασις περὶ παραδόσεως τῆς Ἐπτανήσου περιέχει δὴθεν διάταξιν ἐξασφαλίζουσαν συντάξεις εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς Τοποτηρητάς (Résidents) τῶν νήσων, εἰς τοὺς δύο δικαστὰς τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου, εἰς τὸν πρῶτον γραμματέα τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ εἰς δύο ὑπαλλήλους τοῦ γραφείου του. Ἄν τοῦτο ᾖται ἀληθὲς ὀφείλω νὰ γνωστοποιήσω τῇ Κυβερνήσει τοῦ Βασιλέως ὅτι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐν ἰσχύϊ Ἰονίου Νόμου, οἱ Τοποτηρηταὶ ρητῶς ἐξαιροῦνται τῆς κατηγορίας τῶν δικαιουμένων εἰς σύνταξιν προσώπων, ὡς πρὸς δὲ τοὺς δύο δικαστὰς καὶ τὸν γραμματέα τοῦ Ἀρμοστοῦ ὅτι δὲν συνεπλήρωσαν οὗτοι τὸν πρὸς σύνταξιν ἀπαιτούμενον χρόνον ὑπηρεσίας.

Ὅπως ἐλάβον τὴν τιμὴν νὰ κοινοποιήσω ὑμῖν διὰ τῆς ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου ἀναφορᾶς μου, ὁ Ἀρμοστής μὲ παρακάλεσε νὰ μεταβῶ παρ' αὐτῷ ἵνα μοι εἶπῃ προφορικῶς ὅτι ἐλυπεῖτο μὴ δυνάμενος νὰ μοι χορηγήσῃ τὸν κατάλογον τῶν συνταξιούχων εἰμὴ τῇ αἰτήσει τοῦ προῖσταμένου μου Ὑπουργείου γενομένη διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ, δηλαδὴ μέτῳ τοῦ Κυρίου Σκάρλετ.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος,
N. ΒΙΤΑΛΗΣ.

86.

Πρὸς τὸν Κ. Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδῖνον.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 14/26 Φεβρουαρίου 1864.

Ἐλάβομεν διὰ τοῦ χθὲς ἀφικθέντος Γαλλικοῦ τὴν ἀπὸ 5/17 Φεβρουαρίου ἀναφορὰν ὑμῶν.

Ἐχετε θελαίως ἤδη τὰς τελευταίας ἐπὶ τοῦ ὁριστικοῦ σχεδίου τῆς Συνθήκης ὁδηγίας καὶ δὲν ἀμφισβάζομεν ὅτι ἐσπεύσετε νὰ ἐπαναλάβετε τὰς διαπραγματεύσεις κατὰ τὴν ἐννοίαν αὐτῶν.

Ἡ ρηθείσα ἀναφορὰ ὑμῶν ἐνισχύει τὰς πρὸς ἐπιτυχίαν προσδοκίας ἡμῶν ὡς πρὸς τὸ 3 ἄρθρον τῆς Συνθήκης τὸ ἀφορῶν τὰ προνόμια τῆς ἑταιρίας Αἰῶδ.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 7/19 μεσοῦντος ἡμετέρου ἐγγράφου σὰς ἐγνωστοποιήσαμεν ἐν περιλήψει τὴν τελευταίαν πρὸς ἡμᾶς διακοίνωσιν τοῦ Κυρίου Πρέσβευς τῆς Μεγάλης Βρετανίας περὶ τῆς πρὸς πραγματοποιίαν τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου Συνθήκης καὶ τὸ συνοδεύον αὐτὴν Ἰπόμνημα.

Σὰς διαβιβάζομεν ἤδη ἐν ἀντιγράφῳ τὴν ἀπάντησιν ἣν ἐπέμψαμεν χθὲς πρὸς τὸν Κ. Σκάρλετ, ὁμοῦ καὶ ἀντίγραφον ἐτέρας πρὸς αὐτὸν διακοινώσεως ἡμῶν δι' οὗ τῷ διαβιβάσαμεν, ἐν ἀντιγράφῳ, τὸ ὑπὸ χθρσινῆν ἡμερομηνίαν ἡμέτερον ἐγγράφον πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ παντελοῦς ἀφοπλισμοῦ ὧν τῶν κατὰ τὰς Ἰονίους Νήσους φρουρίων.

Ὅτε συνετάττετο ἡ πρὸς τὸν Κ. Σκάρλετ ἀπάντησις ἡμῶν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνωτέρω, ἐλάβομεν, διὰ τῆς ἐν ἀντιγράφῳ ἐπισυνημμένης ἀναφορᾶς τοῦ ἐν Κερκύρα Γεν. Προξένου (α) τὴν εἰδοσίαν τοῦ ὅτι τὰ ἔργα τῆς κατεδάφισως ἤξζαντο καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐν Κερκύρᾳ μόνον εἰς τὸ Βίδο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ φρουρίου Ἀβραάμ καὶ ἐπὶ τῶν παραλίων ὀχυρωμάτων τῶν κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ καλουμένου Νέου φρουρίου (Fort-neuf) καμμένων.

Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀποκρύψωμεν εἰς τὸν Κ. Πρέσβυν τῆς Μεγάλης Βρετανίας τὴν ἐν τῇ διακοινώσει ἡμῶν ταύτῃ ἐκφρασίαν τῆς ὀδυνηρᾶς ἐντυπώσεως ἣν ἐπίφερεν ἡμῖν τοιαύτη ἀπροσδόκητος εἰδοσίς. Λέγομεν ἀπροσδόκητος, καθότι πάντοτε ἠλπίζομεν μετὰ πεποιθήσεως ὅτι οἱ Ἱπουργοὶ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, οἵτινες ὡμολόγησαν οἱ ἴδιοι ὅτι, κατὰ τὰς ἐνδομύχους αὐτῶν πεποιθήσεις, δὲν ἐθεώρουν ἀπολύτως ἀναγκαίαν τῶν ἐν Κερκύρᾳ φρουρίων τὴν κατεδάφισιν καὶ ὑπεσχέθησαν ὅτι ἤθελον περιορίσει ταύτην ὅσον τὸ δυνατόν, ἀνεμένον, ἐπαναλαμβάνω, μετὰ πεποιθήσεως ὅτι ἤθελον περιστείλει αὐτὴν τὸ πολὺ εἰς μόνον τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον τοῦ Βίδου, καθόσον μάλιστα ἔχοντες, διὰ τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου, πλήρη πρὸς τοῦτο ἰσχύν, δὲν ὑπεχρεοῦντο νὰ δώσωσι λόγον τῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πράξεων τῶν εἰς οὐδένα. Δυστυχῶς ἡ τελευταία αὕτη ἐλπίς ἐξέλειπε. Πρέπει, Κ. Ἀπεσταλμένε, νὰ ἐκφράσκητε ἐπὶ τούτῳ τὴν θαθεὴν τῆς Β. Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους λύπην εἰς τὸν Λόρδον Ῥώσσελ καὶ τῷ παραστήσητε ὅτι ποτὲ δὲν ἀνεμένον, τοιαύτην ἐφαρμογὴν τῶν ἐπαχθῶν ὄρων τῆς Συνθήκης τῆς 2/14 Νοεμβρίου, οὐδὲ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς κατεδάφισως πρὸ τῆς ὑπογ. αἰτῆς τῆς μεταξὺ τῶν τῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος Συνθήκης, καθότι, ὡς μᾶς ἐγράψατε, πολλάκις ὁ Λόρδος Ῥώσσελ σὰς εἶπεν ὅτι οὐδεμία ἐργασία κατεδάφισως θέλει τελεσθῇ πρὸ τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρημένης Συνθήκης.

Ἐπειδὴ δὲ πιθανὸν νὰ προληφθῇ ἔτι, ἐν μέρει τοῦλάχιστον, ἡ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν τῆς κατεδάφισως ἐπὶ τοῦ φρουρίου Ἀβραάμ καὶ τοῦ Νέου φρουρίου, πρέπει νὰ παρακαλέσητε ἐνθέρμως τὸν Λόρδον νὰ ἐκδώσῃ, εἰ δυνατόν, τηλεγραφικὰς ὁδηγίας ἵνα καταπαύσωσιν αὗται, παριστῶντες αὐτῷ ὅτι ἡ τῶν εἰρημένων φουρίων ἐντελής κατεδάφισις, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐστὶν ὄλως περιττὴ, θέλει ἀφήσει εἰς τε τὰς Ἰονίους Νήσους καὶ τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον ἀνεξалаίπτους καὶ ὀδυνηρὰς ἐντυπώσεις. Δὲν ἀμυβιβάλλομεν ὅτι θέλετε καταβάλλει πρὸς τοῦτο πᾶσιν ἐφικτὴν προσπάθειαν.

Ἐν ἐτέρᾳ ἀναφορᾷ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Γεν. Προξένου θέλετε παρατηρήσει προσέτι δύο τινὰ λίαν οὐσιώδη· α. ὅτι διὰ ῥητοῦ νόμου οἱ Ἀγγλοὶ διοικηταὶ τῶν διαφόρων τοῦ Ἰονικοῦ Κράτους νήσων ἀποκλείονται ἐντελῶς παντὸς δικαιοῦματος εἰς σύνταξιν καὶ ὅτι ἕτεροὶ τινες ὑπάλληλοι Ἀγγλοὶ διατελοῦντες σήμερον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἰονίου πολιτείας οὐδόλως συνεπλήρωσαν τὸν χρέον τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενον πρὸς σύνταξιν· β. δὲ ὅτι ὁ Ἀρμοστής τῶν Ἰονίων νήσων ἠρνήθη νὰ μᾶς δώσῃ ἀμέσως τὸν παρ' αὐτοῦ ζητηθέντα κατάλογον τῶν συνταξιούχων, ἢ τῶν ἐχόντων δικαίωμα εἰς σύνταξιν.

Θέλετε δὲ συνάμα πληροφορηθῇ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀναφορᾶς ὅπως συνεκίνησε τὸ κοινὸν τῆς Ἑπτανήσου ἡ διαδοθεῖσα φήμη περὶ τοῦ ὅτι ζητεῖ ἡ Ἀγγλία νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῇ τὸν ὅποιον λαμβάνουσι τὴν σήμερον μισθὸν ἐν ταῖς Ἰονίαις νήσοις πρόσωπα οὐδὲν ἀπολύτως ἔχοντα δικαίωμα οὐδ' εἰς ἐλάχιστην σύνταξιν.

Καθίσταται ἐπ' ἀνάγκης νὰ φέρητε ταῦτα εἰς γνῶσιν τοῦ Λόρδου Ῥώσσελ καὶ νὰ προσπαθήσητε νὰ πείσητε αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ ἐντελῶς πᾶσαν τοιαύτην ἀδικαιολόγητον ἀξίωσιν.

Ἄν δὲ τυχὸν τοῦτο δὲν κατορθωθῇ, πρέπει τότε νὰ καταδείξητε αὐτῷ ὅτι τὸ πρᾶγμα χρῆζει καὶ μελέτης καὶ ἐρεῦνης ἐμβριθοῦς καὶ ὅτι ἐπομένως πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἀρεύκτως ἡ συνομολόγησις τῆς ἰδιαίτερας μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἑλλάδος συνθήκης ἵνα συνενηνοθῶμεν κατόπιν αἰέτως καὶ προσπαθίσωμεν νὰ εὕρωμεν ἐκ συμφώνου τινὰ καταλληλότερον καὶ δικαιοῦτερον τρόπον λύσεως τοῦ ζητήματος.

Πρέπει δὲ ν' ἀναφέρητε τὰ δέοντα καὶ πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τῶν δύο ἐτέρων Δυνάμεων, καὶ ζητήσητε κατ' ἐπανάληψιν τὴν φιλικὴν τούτων μεσολάεξιν παρὰ τῷ Λόρδῳ ἵνα παραδεχθῇ τὴν τοσοῦτον δικαίαν ταύτην ἀξίωσιν ἡμῶν, θεσπίζοντες αὐτοὺς ὅτι ἄλλως καθίσταται δι' ἡμᾶς ἀδύνατον νὰ ὑπογράψωμεν τοιαύτην

(α) Ὅρα αὐτὴν ἀνωτέρω ὑπὸ τὸν ἀρ.θ. 81.

συνθήκην καὶ μάλιστα τοσοῦτον ἐσπευσμένως, ἀπέναντι τῶν πληροφοριῶν αἵτινες μᾶς διδόνται σήμερον ἐκ Κερκύρας καὶ ἐνῷ στερούμεθα ὅλων τῶν στοιχείων ἅτινα εἰσὶν εἰς ἡμᾶς ἀνγκυασιότατα ἵνα ἐξετάσωμεν τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ τὰ δικαιώματα ἐνὸς ἐκάστου τῶν προσώπων ὑπὲρ ὧν ζητεῖται τοιαύτη ἐξόφλις καὶ ὅπως ἀσυνήθης ἀμοιβή.

Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ πληρεξούσιοι τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων θέλουσι πισθῇ εἰς τὴν καταφανῶς δικαιοτάτην ταύτην ἀξίωσιν ἡμῶν, καὶ θέλουσι σὰς παρῆξει πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς, ὅλην τὴν συνδρομὴν, ὅποταν τοῖς παραισθήσῃσι ἰδίως ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εἰδικὴ σύμβασις ἐστίν, ὡς σὰς ἐγράψαμεν ἤδη, ὅπως ἀνεξάρτητος τῆς γενικῆς, καὶ ὅτι εἶναι λυσιτερὸν καὶ ἀσύμφορον μάλιστα, ὑπ' ὅλας τὰς ἐπόψεις θεωρουμένου τοῦ πράγματος, ν' ἀναβληθῇ ἡ ὀριστικὴ συνομολόγησις ταύτης μόνον καὶ μόνον ἕνεκα τῶν ἀνυπερβλήτων δυσκολιῶν αἵτινες καθιστῶσι ἀνέφικτον τὴν σύγχρονον ὑπογραφὴν τῆς πρώτης.

Ὁ Ὑπουργός,

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

87

Πρὸς τὸν Κύριον Χ. Τρικούπην, εἰς Λονδινόν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 11/26 Φεβρουαρίου 1864.

Εἶχον ὑπογράψῃ τὸ ἕτερον σημερινὸν ἐγγράφόν μου, ὅτε ἐκλήθην καταπειγόντως εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ἵνα ὁπαντήσω εἰς ἐπερωτήσεις ἐπὶ τοῦ Ἑπτανησιακοῦ ζητήματος.

Ἰπακούσας εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην εἶρον τὴν Ῥθνικὴν Συνέλευσιν εἰς σφοδρτάτην συγκίνησιν προελθοῦσαν ἐκ τῆς διαδοθείσης σήμερον ἐξ ἰδιωτικῶν ἀλληλογραφίῶν φήμης τῆς ἐνάρξεως τῆς καταδράσεως τῶν φρουρίων, καὶ τῆς ὑποχρεώσεως ἥτις ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν Βασιλικὴν Κυβέρνησιν τοῦ ν' ἀναγνωρίσῃ ἀδίκως ἀποζημιώσεις εἰς ὑπαλλήλους Ἀγγλοὺς οὐδὲν ἔχοντας εἰς αὐτὰς δικαίωμα.

Ἡ φήμη τῆς ἐνάρξεως τῶν πρὸς καταδράσιν ἐργῶν διέειπε μὲν εἰδήσιν δυστυχῶς ἀληθῆ, ἀλλ' ἐβεβήσκει καὶ ὑπερβολὰς, αἵτινες εἶχον παροξύνει τὰ πνεύματα ὅλα εἰς τὸν ἐσχάτον βαθμὸν, καθότι διεδόθη ὅτι οὐ μόνον τὰ φρούρια ὅλα τῆς Κερκύρας, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἅπαντα τὰ εἰς τὰς ἄλλας νήτους κείμενα καταδράζοντο.

Ἐσπευσα νὰ διαψεύσω ὡς μὴ ἀληθῆ τὴν δυσάριστον ταύτην εἰδήσιν, καὶ προσεπάθησα νὰ καταπραῖνω ὅσον τὸ δυνατόν τὸν παροξυσμὸν, ἐκφράσας πάλιν τὴν ἐλπίδα τοῦ ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις θέλει περιορισθῇ ὅσον ἔνεστι εἰς μόνον τινῶν ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων τῆς Κερκύρας τὴν καταστροφὴν.

Ἡ ἀγόρευσίς μου αὕτη καὶ τοι εὐχαριστήσασα ὁπωσοῦν τοὺς πλείονας, δὲν ἤρκεσιν ὅμως ἵνα κατευνάσῃ τὴν δικαίαν ἀθυμίαν τοῦ συνόλου τῶν Πληρεξουσίων. Ἀλλ' ὅπερ ἔθεσε τὴν Κυβέρνησιν εἰς δυσχερεστάτην θέσιν, ἦτο ἰδίως τὸ ζήτημα τῶν ἀποζημιώσεων τῶν Ἀγγλῶν, καθότι ἡ βῆσις τῆς τοιαύτης ἀποζημιώσεως ἦτον ἐν πολλῷ ἀδικαιολόγητος.

Τινὲς τῶν Πληρεξουσίων ἀπήτουν ν' ἀπαγορευθῇ ἀπολύτως εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ νὰ παραδεχθῇ τοιοῦτον ὅρον. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνάμην νὰ εἶπω τί ἐπράξαμεν καὶ τί πράττομεν, καθότι αἱ περὶ τούτου διαπραγματεύσεις εἰσὶν ἐκκρεμεῖς· ἀλλὰ μόλις κτωρθώθη νὰ μὴ προῖχῃ ἡ συζήτησις περαιτέρω.

Πρέπει ν' ἀναφέρηται εἰς τὸν Λόρδον Ῥώσσελ καὶ τοὺς λοιποὺς Πληρεξουσίους τ' ἀνωτέρω καὶ τοῖς παραισθήσῃσι τὴν ἀνάγκην τὴν ἀναπόφευκτον τοῦ νὰ ἀναβληθῇ ἀνυπερθέτως· ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας περὶ τούτου Συνθήκη, καθότι ἄλλως καθίσταται ἀδύνατον ἀπολύτως εἰς ἡμᾶς νὰ ὑπογράψῃται αὐτὴν ἤδη τὴν ἑτέραν.

Ὁ καιρὸς καταπείγει καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτανθῶμεν σήμερον περισσύτερον.

Ὁ Ὑπουργός,

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.